

2021

SANSKRIT — HONOURS

First Paper

(Course-II)

Full Marks : 50

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Unit - I

(Marks : 20)

1. Justify the propriety of the remark : 'दण्डिनः पदलालित्यम्'। 10

Or,

क्षणे च तस्मिन् मुमुचे तदङ्घ्रियुगलं रजतशृङ्खलया

—Who is referred to here by the pronoun तद्? Why and how was he enchained? How was he set free? 1+5+4?

2. Translate into Bengali or English *any one* of the following : 4×1

(a) पश्यतु पतिमद्यैव शूलावतंसमितमियमनार्यशीला कुलपांसनी इति निर्भर्त्सयन् भीषणभ्रुकुटिदूषितललाटः काल इव काललोहदण्डकर्कशेन बाहुदण्डेनावलम्ब्य हस्ताम्बुजे रेखाम्बुजरथाङ्गलाञ्छने राजपुत्रं सरभसमाचकर्ष।

(b) स्थविरः स राजा जराविलुप्तमानावमानचित्तो दुश्चरितदूहितृपक्षपातो यदेव किञ्चत् प्रलपति, त्वयापि किं तदनुमत्या स्थातव्यम् अविलम्बितमेव तस्य कामोन्मत्तस्य चित्रवधवार्ताप्रेषणेन श्रवणोत्सवोऽस्माकं विधेयः।

3. अधोलिखितयोः एकस्य प्रसङ्गनिर्देशपूर्वकं संस्कृतभाषया व्याख्या कार्या : 6×1

(a) 'स्मर तस्याः हंसगामिनि हंसकथायाः। सहस्व वासु मासद्वयम्' इति प्राणपरित्यागिणीं प्राणसमां समाश्वास्यारिव-शयतामयासीत्।

(b) "कथमिवैनमनुरक्ता मादृशेष्वपि पुरुषसिंहेषु सावमाना पापेयमवन्तिसुन्दरी"।

Please Turn Over

Unit - II

(Marks : 15)

4. (a) Translate into Bengali *or* English the following verse : 6
मुक्तेषु रश्मिषु निरायतपूर्वकाया
निष्कम्पचामरशिखा निभृतोर्द्धकर्णाः।
आत्मोद्धतैरपि रजोभिरलङ्घनीया
धावन्त्यमी मृगजवाक्षमयेव रथ्याः॥
- Or,**
- (b) Answer the following questions : 2×3
(i) परिहासविजल्पितं सखे परमार्थेन न गृह्यतां वचः
—To whom it is said? By this statement does the royal character get contaminated?
(ii) पुत्रमेवं गुणोपेतं चक्रवर्तिनमाप्नुहि
—Who says this and to whom? Is it a blessing or a boon?
(iii) 'परिग्रहवहुत्वेऽपि द्वे प्रतिष्ठे कुलस्य मे'
—Who is the speaker here? What are 'द्वे प्रतिष्ठे' referred to?
5. अधोलिखितयोरेकस्य प्रसङ्गनिर्देशपूर्वकं संस्कृतभाषया व्याख्या कार्याः। 6
(a) विचिन्तयन्ती यमनन्यमानसा
तपोनिधिं वेत्सि न मामुपस्थितम्।
स्मरिष्यति त्वां न स वोधितोऽपिसन्
कथां प्रमत्तः प्रथमं कृतामिव॥
(b) गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः
चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य॥
6. (a) व्युत्पत्तिः निरूपणीया। 1+1
(i) प्रमत्तः in 5(a) (ii) नीयमानस्य in 5(b)
- अथवा,**
- विग्रहवाक्यमुल्लिख्य समासः निरूपणीयः। 2
अनन्यमानसा in 5(a) अथवा, प्रतिवातम् in 5(b)
- (b) यथामति पदद्वयस्य संस्कृतभाषान्तरं देवनागरीलिप्या करणीयम्। ½+½
होदि, क्खु, एण्व, दाणिं।

Unit - III

(Marks : 15)

7. अधोलिखितयोः एकस्य उत्तरं देयम्।

(a) What, according to Vāmana, is Guṇa? How many Guṇas have been enumerated by him? Name and illustrate any two of them. 3+2+5

(b) How does Vāmana classify the different types of poets? 10

8. अधोलिखितयोः एकस्य टीका लेखनीया। 5×1

वैदर्भी रीतिः, दशरूपकम्, गद्यकाव्यम्, प्रतिभा।

अथवा,

अधोनिर्दिष्टयोः एकस्य व्याख्या कार्या। 5×1

(a) सौन्दर्यमलङ्कारः।

(b) तद्धि चित्रं चित्रपटवत् विशेषसाकल्यात्।
